

МОЖЛИВОСТІ СНАТ GPT У СУЧАСНІЙ МУЗИКОЗНАВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Дутчак В. Г.

*доктор мистецтвознавства, професор,
завідувачка кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва*

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Для сучасного наукового та освітнього середовища пріоритетними засадами завжди були джерелознавчі пошуки, оскільки саме вони зумовлювали не лише інноваційність (введення нового матеріалу до наукового, навчального обігу), але й достовірність даних, а також опору на відповідне методологічне підґрунтя. Цифровізація суспільства активно сприяла розширенню доступу до джерел, які раніше були малодоступними як з позиції їх територіальної віддаленості (в архівах та бібліотеках інших міст чи країн), так і неможливості опрацювання: з'являються онлайн-бази періодики, унікальних рукописів, документів, фото, звукозаписів та ін. Поява в листопаді 2022 року платформи штучного інтелекту Chat GPT дозволила розглянути його можливості не лише у творчих музичних процесах (компонування, аранжування, обробки звуку тощо) та їх удосконаленні [2], але й для музикознавчих наукових пошуків та узагальнень. Проте, як і свого часу в пошукових системах мережі Інтернет, користувачі Chat GPT стикнулися з проблемами: по-перше, достовірності даних, по-друге їх ієрархічності, оскільки як мережа, так і Chat GPT опрацьовують лише доступні їм дані, натомість не використовуючи, наприклад, академічні книжкові друковані видання попередніх десятиліть, які, знаходячись поза відкритою базою джерельних пропозицій, не генеруються у відповіді. Пропонована розвідка спрямована на аналіз проблематики можливостей Chat GPT у наукових музикознавчих дослідженнях, їх сильних і слабких сторонах.

Джерелознавчі пошуки музикознавчої літератури (друкованої, нотної, довідкової та ін.) в мережі можна здійснювати шляхом запитів, самостійного аналізу і пошуку в каталогах бібліотек чи онлайн-бібліотек, архівів, книжкових порталів [1, с. 110]. За допомогою Chat GPT також можна здійснювати пошук інформації про різні аспекти теорії та історії музики, аналізу творів, творчість композиторів,

виконавців, музичні стилі та інтерпретацію, побутування музичних інструментів, музичну педагогіку, музичну критику, звукозаписи тощо. Важливо при цьому точне і коректне формулювання запитань, яке позбавлене двозначності. Поданий запит обробляється Chat GPT, після чого пропонується основна відповідь. Для пошукувачів вона повинна бути обов'язково перевірена за іншими достовірними – точними і об'єктивними музикознавчими джерелами, оскільки деякі запропоновані Chat GPT джерела можуть виявитися неправильними або неіснуючими. Окремі згенеровані Chat GPT тести можуть бути без покликань, тому до них слід ставитися досить обережно і скептично, адже вони можуть бути скомпільовані і виявитися плагіатом (без належного оформлення цитування).

Проте швидкість подачі штучним інтелектом пропозиції напрямів для подальших пошуків, пропозиції іншомовних джерел (за умови їх достовірності) зможуть стати вагомою базою для музикознавчих узагальнень. При цьому залишаються актуальними питання академічної доброчесності щодо використаних текстів, генерованих Chat GPT. Очевидно, що він повинен бути використаний як інформативне, спрямовуюче джерело, інструмент для допомоги музикознавцю, а не задля заміни його роботи чи копіювання генерованих Chat GPT текстів.

Діалоги з Chat GPT повинні бути чіткими, питання деталізованими й уточнюючими. Слід також пам'ятати, що штучний інтелект не є кінцевою істиною, він є лише певною обмеженою за обсягом інформативною системою, хоча й з навиками самонавчання. Досить вагомими є можливості Chat GPT для перекладу іншомовних текстів з мережі, який штучний інтелект здійснює досить швидко й ефективно. Це значно розширює джерельну базу музикознавчих досліджень, сприяє засадам компаративістики, співставлення позицій дослідників різних країн. Також Chat GPT можна використати для структурування матеріалу, систематизації тематики навчальних матеріалів, тобто загалом логічних причинно-наслідкових дій. На жаль, Chat GPT не може замінити оригінальних та креативних підходів людських можливостей, генерування нових ідей, проте бути корисним у доповненні до них.

Таким чином, Chat GPT є одним з дієвих інструментів у науковій, редакторській, перекладацькій, педагогічно-освітній діяльності музикознавців, який, проте, не може і не повинен замінювати людський потенціал.

Список посилань

1. Корній Л. Джерелознавство історії української музичної культури / НАН України. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. К.: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського; Ніжин: Лисенко М. М., 2019. 312 с.

2. How Chat GPT could revolutionise the music industry. URL: <https://www.comeswithfries.com/post/how-chat-gpt-could-revolutionise-the-music-industry>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-66>

КОПІЮВАННЯ ЯК МЕТОД ХУДОЖНЬОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дяків М. В.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри методики викладання образотворчого
і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну
Навчально-науковий інститут мистецтв
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

В початковому процесі підготовки художника-педагога використовується чимало методів, що сприяють засвоєнню знань з основ рисунку, живопису, композиції, кольорознавства тощо. До одного з найдавніших методів навчання можна зачислити копіювання, яким користувались на усіх історичних етапах розвитку мистецтва. Цей спосіб набуття необхідних художніх вмінь людина застосовувала і в первісному мистецтві, так і в мистецтві епохи Відродження, а вже пізніше він увійшов в систему навчання художників у Болонській академії братів Караччі і широко використовувався, як творчий підхід у французькому мистецтві XVIII ст.

В сучасній системі художньої освіти метод «копіювання» залишається одним з найдієвіших способів передачі професійної майстерності, через освоєння композиційних, колористичних, технічних ознак твору мистецтва. У результаті копіювання студенти не тільки на теоретичному рівні пізнання, але й на практиці мають змогу